



Üks kõige kaunimalt rekonstrueeritud elamu Meriväljal, Ida tee 7. Vana stiili arvestava rekonstrueerimise juures ei ole eksitud ka detailides.

# Merivälja

MERIVÄLJA AEDLINNA SELTSI HÄÄLEKANDJA

Nr 1 / 2004

## Kõik võinuks minna hoopis teisiti

Sageli oleneb näiliselt tühisest seigast inimeste elu, riikide ajalugu ja linnade areng. Mõneti juhuslik on ka Meriväljana tuntud maa asustamine. Kõik võinuks minna hoopis teisiti, kuid möödunud sajandi alguse pöördelistel aastatel otsustasid hakkajad kodanikud panna raha kokku, et osta maad aedlinna rajamiseks. Sobilikku kohta otsides langes valik Saku piirkonnas asuvatele maadele. Kuid pärast Eesti riigi tekkimist selgus, et väljavalitud maa-pretendeerib Kaitseministeerium. Asendusmaa leidmine võttis aega. Lõpuks löödi 21.05.1924 aastal käded ja lepiti Viimsi mõisa maadega, mere ääres Tallinna linnast hoopis teisel pool, allikaterohke ja kohati soostunud 50 ha. maaga. Mitte kõik ei olnud valikuga rahul. Terve mõistusega ja piisavalt jõukad inimesed püüdsid meie kliimat arvestades merest võimalikult eemale oma kodud ehitada. Väga väheseid võlus väljavaade mõni kuu aastas vaadata merd ja seda "...kuidas loojuv päike hõbedaselt laineharjal veitleb ja laevad edasi-tagasi saalivad".

Aastaringseks kasutamiseks mõeldud majade ehitamist kavandasid siiski vähesed ja see sai määravaks.

Kõigepealt tuli planeerida tänavad, krundid ja üldkasutatavad haljasalad. Uusasukad tunnetasid oma rahakoti kaudu maa väärtust. Seepärast koorderdati praeguse arusaama kohaselt kitsaid tänavaid maha märkides, kuid seal kus leiti, et park või lai ja avar tänav on otstarbekas, jätkus asukatel missioonitunnet ja vastust ajaloo ees.

Väljaostetud maal puudus kõrghaljasus nagu Nõmmel, kuid kinnistud planeeriti siiski suhteliselt suured, mis eristab selgelt vana Meriväljat Nõukogude aastatel 600 ruutmeetriste kruntidega tekkinud uuest Meriväljast. Mõõda avarate kruntidega ääristatud kitsaid ja käänulisi teid

mööda liikudes pole raske ennast ajas tagasi mõelda, et mõista esmaasukaid, miks nad ei soovinud luua vägivaldselt korda ümbritsevas keskkonnas vaid püüdsid hoopis looduse loomingu oma tegevusega kaasa aidata.

Märkimisväärne on fakt, et suuremad tööd väljaspool oma kinnistu piire tehti ühiselt. Meriväljal tegutses koguni kaks seltsi, kuhu oli koondunud enamuse kinnistu omanikest. Seltsi liikmete maamaks laekus seltsi arvele, mis võimaldas korrastada teid ja haljasalasi ning oli ühistegevuse aluseks.

Mõttekaaslastega taastasime 90-te alguses iseseisvunud Eesti Merivälja Aedlinna Seltsi. Lootsime, et õnnestub elustada seltsitegevus Meriväljal. Kunagine tegevus tugines sellele, et maa kuulus seltsi liikmetele – ja sellest lähtusime. Seltsi esindajana püüdis hr. Jüri Kristal koguni kohtus tõestada meie järjepidevust, paraku ei aktsepteerinud kohus meie argumente ning seltsi varad (*põhiliselt maa*) läksid riigi omandisse. Seltsi normaalseks tegevuseks vajalik tulubaas nulliti seega ära.

Viimastel aastatel ei ole meriväljalastel valikute tegemiste ajal jätkunud üksmeelt. Kohalikud elanikud on valimistel toetanud pigem võõraid "liblikaid" ja mitte omakandi "töomesilasi". Selle tulemusena puudub Meri-

välja esindaja Tallinna Volikogus ja Pirita Halduskogus. Sisuliselt karistasid seega Merivälja inimesed ennast ise ja pole mingi ime, et kanaliseerimine jäi toppama ja sidejaoskonna taasavamisest ei räägi enam keegi.

Seepärast tahan soovida kõigile, kes on oma koduks valinud Merivälja rohkem ühtekuuluvust – vaid siis suudame oma huve kaitsta.

Robert Vill

## Kallid Merivälja elanikud!

**Õnnitleme Teid meie kodukoha, Merivälja 80.sünnipäeva puhul!**

Aedlinna seltsi juhatus -  
Kaja Laanmäe, Robert Vill,  
Arvo Uukkivi,  
Toivo Paalve, Eha Müür,  
Jüri Lass, Mait Sõerde

*Merivälja on Pirita suurim ja kompaktsem asum, mis pidevalt muutub ja vananeb koos meiega. Täna tähistame Merivälja asustamise 80 aastast juubelit. On uhke tunne, kuid sellest tuleneb meie eriline vastutus Tallinna kauneima linnaosa arengu ja tuleviku ees. Asumi tähtpäeva puhul on Merivälja Aedlinna Seltsi poolt valminud Merivälja esimene number. Oleme võtnud endale vastutuse ja üritame jätkata alustatud tööd, et tagada võimalus Merivälja ja Pirita elu kohta oma arvamus öelda ka neile, kes maksumaksja raha eest väljaantavas Pirita lehes seda mingil põhjusel teha ei saa.*

Täna Seltsi juhatuse nimel kõiki kes olid nõu ja jõuga abiks.  
MAS juhatuse liige Robert Vill

# Pidupäev ja argipäevad

Merivälja on omapärane asum, mille sünnidaatum on väga täpselt teada. Tänavu on Merivälja rahval taas võimalus tunda end auväärsel juubilarina. Pidupäev on aga üürrike ning juubelite vahele jääb paraku alati viis aastat argipäeva. Ja kui pidupäevakõnedes saame järjekordselt kuulda, kui väga Tallinn ja tema ametnikud Meriväljat armastavad, siis ei maksa seda tõsiselt võtta.

Merivälja on nüüd osa Euroopa Liidu ühest pealinnast. Oleme Euroopa Liidus koos oma kuivkäimlatega. Meenutame, mida on selles piirkonnas küsimuses meile viimastel aastatel lubatud. Ajaleht "Pirita", august 2000: Tallinn kanaliseeritakse aastaks 2006, kogu Merivälja aga juba aastaks 2003. "Pirita", juuli 2001: meie linnaosa kanaliseeritakse aastaks 2005. Veel hiljaaegu võis kuulda töötust, et kanaliseerimise viimane tähtsus on 1. jaanuar 2007. Seega küll paras lubaduste pudru, kuid vähemalt säilis lootus, et Merivälja järgmiseks juubeliks on siitkandidist haisvad kraavid ja kuivkäimlad kadunud. Kuid võta näpust – nüüd teame juba uut versta posti, milleks on 2011. aasta. Ehk teisisõnu, üha väheneb võimalus, et senise Merivälja ülesehitanud põlvkond oma eluõhtul 21. sajandisse jõuaks.

Kahtlemata on kanalisatsioon Merivälja kõige valusam probleem, kuid mitte ainus. Bussiliiklusest läbi Merivälja hakati rääkima siis, kui Merivälja oli 50.-ne. Sel kevadel aga jõudsim korraks koguni selleni, et ka kohalik marsruut läks hingusele. Alles siis, kui rahvas lärmama hakkas, tegid asjapulgad silmad lahti ja esialgu saab mõnel tunnil päevas taas mäe otsa liinitaksoga sõita. Õnnetumalt aga läks postkontoriga. Seda pole ja ega vist tulegi. Tundub, et maha on maetud ka idee Merivälja kooli laiendamisest.

Nii tulebki pensionäriks, kel postkontoris asja, ja lapsel, kes oma koolitarkust Meriväljalt kätte ei saa, kõigepealt kilomeeter-poolteist mere äärde vantsida, ületada eluga riskides kihutavate autode vahelt magistraal ja seejärel veel end karastada meretuultes bussi oodates. Aga omad hädad on ka autoga linna poole suundujail – katsuge näiteks Ranniku teelt tiptunnil suurele teele pääseda.

Neist probleemidest on palju räägitud. Aedlinna Selts pani kõik suuremad ja väiksemad mured poolteist aastat tagasi

paberile ritta ja saatis Piritale. Nimekiri sisaldas nii ülalmainitud põhiprobleeme kui ka terve rea konkreetseid küsimusi liikluskorraldusest (*Ranniku tee trotuaar ja valgusfoor sama tee otsa, vöõtrada Aiatee ja Merivälja tee ristmikule*), ohutust elukeskkonnast (*bensiinivedu raudteel ja päästeametile ligipääsmatu raudteeäärne*) ja muust.

Pöördumine oli mõeldud avaldamiseks kohalikus lehes ja ka arutamiseks halduskogus. Kahjuks käib Pirita leht uue toimetaja juhtimisel ühte jalga Tallinna üldise propagandateenistusega ning sellised sõnavõtted, kus on väikseimigi viide linna asjameeste tegematajätmistele, päevavalgust ei näe. Ka rahvaesindajate suu on jäänud suletuks ja halduskogu poolt pole tulnud sõnu ega tegusid.

Pirita leht ja linnaosa valitsus tahavad kuulda vaid positiivset. Kiidame siis – raske raha eest korda tehtud Merivälja park on kena. Kahjuks alustati ka seal vallest otsast. Et pargi ümbruses kanalisatsioon puudub, siis hästi mõeldud ja ilusasti teostatud töö rikub ära keset idüllilist paiknev üha haisvamaks muutuv tiigike.

Selline on Merivälja argipäev ja kes siinjuures räägib Meriväljast kui mingist eliitlinnaosast koos sinna juurde käiva kõrge maamaksuga, sellele kulub ära üks hea keretäis.

Toivo Paavle



Üksteise otsa kuhjatud suured elamud Vaate teel, Hõbekuuse teel ja Salu teel ei arvesta Merivälja mastaapi ja planeeringustruktuuri.



Uus elamu on eestiaegsele väärrikale raamatukogumajale lausa selga roninud. Kuidas see ometi võimalik on?

# Merivälja- soovid tulevikuks

**Merivälja asutamisest saab sel kevadel 80 aastat.**

Nagu ikka auväärusel aastapäeval, vaadatakse sel puhul tagasi, meenutades möödunud ning mõeldakse sellele, mida soovitakse tulevikult. Käesolev artikkel püüab sõnastada olulisemaid soove tulevikuks. Tulevikusoovid põhinevad olemasoleva hinnangul. Elu on ikka edasi viinud see, et me tahame homme elada paremini kui täna.

## 1.soov - Määrata tuleb Merivälja piirid

Merivälja nimetust püütakse kasutada ka nende alade kohta, mis enam ei ole Merivälja. Professor Mart Kalm on käibele toonud mõiste parasiitarhitektuur. Selle all mõeldakse selliseid ehitisi, mille kavandamisel ja müümisel eksploateeritakse varem loodud väärtusi, neid väärtusi uue ehitamisega samas hävitades ja kahjustades. Merivälja2 nimetust on kasutatud sellise ala puhul, mis jääb otsapidi Mähe elurajooni ja aiandusala vahele. See ei ole enam Merivälja. Selline Merivälja nime eksploateerimine on sündsusetu ja lubamatu, see on parasiitarhitektuur väga suures ulatuses. Merivälja asumi idapoolseks piiriks on Ranniku tee, kõik mis jääb sellest ida poole ei ole enam Merivälja.

*Merivälja asumi piirid tuleb määrata Pirita linnaosa üldplaneeringus.*

## 2.soov - Merivälja vanem osa tuleb määrata miljööväärtuslikuks hoonestusalaks

Planeerimisseaduse kohaselt võib üldplaneeringuga määrata miljööväärtuslikud hoonestusalad ning nende kaitse ja kasutamistingimused. Merivälja vanem osa on ühtse tervikuna kavandatud ja suuremas osas ühel perioodil välja ehitatud. See on tervik, millel on arhitektuuriline ja laiem kultuuriline väärtus, mis vajab säilitamist ja neist väärtustest lähtuvat edasiarendamist. Miljööväärtuslikuks alaks nimetamine ei tähenda ranget kaitset, kuid see tagab väärtusliku ala planeeringustruktuuri ja miljöö järgimise ja selleks vajalike maakasutus- ja ehitusreeglite kehtestamist.

*Merivälja miljööväärtusega hoonestusala suurus ja reeglid tuleb määrata Pirita linnaosa üldplaneeringus.*

## 3.soov - Merivälja vajab ehitus- ja maakasutusreegleid

Merivälja esialgset kavatist on sobimatult tihendatud nõukogude ajal, kuid veel sobimatult tihendamine on toimunud viimastel aastatel. Kõige roppemaks näiteks tihendamiseks võib tuua Tuule teel raamatukogu krundile teise elamu ehitamise. Koos tihendamisega on hoogu võtnud sobimatult suurte ning piirkonda võõra arhitektoonikaga elamute rajamine. Näideteks võib tuua korterelamu Tuule ja Kesk teel nurgal, mitmed elamu Hõbekuuse teel. Tihendamine ja piirkonda sobimatute elamute ehitamine ei ole veel väga valusalt tabanud nn uut Meriväljat, mis jääb Ida tee ja Ranniku tee vahele, kuid sealgi on hoivatavaks sobimatu hoonestuse näiteks ridaelamud poe vastas ning väga ebaõnnestunud korterelamu Ranniku ja Pirita tee nurgal, otse Merivälja piiril. Kõik need elamud on kahjuks suurepärased parasiitarhitektuuri näited. Pirita linnaosa üldplaneeringu eskiisid olid kavandatud kindlad maakasutus- ja ehitusreeglid erinevatele linnaosa asumitele. Nendes reeglites olid nõuded korruselisusele, elamu tüübile, reeglid selle kohta, kui suurt krunti võib veel jagada, kui suurt enam ei või. Linna kehtivas üldplaneeringus toodud reeglid on Meriväljale sobimatud, kuna lubavad siin ka 3-4 korruselisi korterelamuid. Linnaosa üldplaneeringu koostamise ja kehtestamisega on lõpmatuseni venitatud, karta on, et seda venitatakse seni, kuni kogu linnaosa on täis ehitatud ja lõpuks polegi enam midagi üldplaneeringuga reguleerida.

*Merivälja asumis tuleb kiiresti seada kehtivast linna üldplaneeringust täpsed ja asumisse sobivad maakasutus- ja ehitusreeglid, et vältida tulevikus sobimatult tihendamist ja sobimatuid hoonemahte. Reeglite seadmiseks tuleb võimalikult kiiresti lõpetada ja kehtestada Pirita linnaosa üldplaneering.*

## 4.soov - Merivälja peab saama kaasaegse tehnovarustuse

Ainult väike osa Meriväljast on varustatud kanalisatsiooniga. Suurema osa elanikud, kui nad täpselt kehtivaid reegleid järgiksid, peaksid senini elama lampkasti peal, ilma kaasaegsete mugavusteta, mis kaasnevad kanalisatsiooniga. Nad ei tohiks kasutada WC-d, vannituba, pesumasinat. Ometi peaks olema elementaarne, et need mugavused kuuluvad kaasaegse kodu juurde. Ilmselt ongi Meriväljale jäänud



*Üks õnnetumaid kohti Meriväljal Hõbekuuse teel paremal üksteise otsa kuhjatud elamud, vasemal suurustlev maffia-arhitektuur. Mõlemad ühtviisi valed ja võõrad Meriväljal.*

vaid üksikud majapidamised, kus need mugavused puuduvad. Nende mugavustega kaasnevad heitveed lähevad nime poolest kogumiskaevudesse, kuid kuhanad tegelikult lähevad, seda tunneb iga korras haistmismeelega inimene suvisel ajal liigagi hästi. Loomulikult on oma heitvete kraavi laskmine häbematus. Kuid veel suurem häbematus on see, et suures osas maksumaksja rahaga ehitati enne viimaseid valimisi välja nn Merivälja2 tehnovarustus, tänavad ja valgustus, selle asemel, et seda raha kasutada Merivälja põliselanike kanalisatsioonimurede lahendamiseks.

Paranenud on Merivälja elektrivarustus, kuid kahjuks on koos sellega lisandunud tänavapilti sobimatud jämedad õhukaablid. Telefonivõrk on Meriväljal vananenud, ega vasta kaasaegsetele vajadustele. Kogu tehnovarustus oleks vähemalt selles Merivälja osas, kus kanalisatsioon puudub, mõistlik välja ehitada korraga ning paigutada tänavale all olevasse tehnovõrkude šahti.

*Merivälja kanaliseerimata osas tuleb kohe alustada kanalisatsiooni rajamist, koos sellega kaasajastades ka muu tehnovarustuse.*

## 5. soov - Merivälja põliselanik vajab kindlust

Merivälja suurim väärtus on tema põliselanikud, ilma nendeta poleks Meriväljat, ega Merivälja vaimu. Paraku tundub, et linnavalitsus ei hooli põliselanikest. Linnavalitsuse jõupingutused on suunatud hoopis sellele, et saada Tallinnasse uusi kõrgepalgalisi elanikke. Merivälja põliselanikud on pensionärid, kes 50-60-datel siin endale oma kätega kodu rajasid. Rajasid seetõttu, et riik neile tasuta kortereid ei jaganud. Täna muutub paljudele neist oma rajatud kodu elamine ülejõukäivaks, sest ~1200 m<sup>2</sup> suurusega krundi maamaks on Meriväljal suurem, kui pen-

sionäri ühe kuu pension ning peaaegu võrdne poolega keskmisest palgast. See on ka üks kruntide jagamise põhjus vanal Meriväljal. 1200 - 1500 m<sup>2</sup> suuruse krundi pidamine käib ühele tavaliste palga-saajate üle jõu. Kaasaegses euroopalikus ühiskonnas ei ole oma kodu omamine luksus, vaid elementaarne inimõigus. Maa omamine ei ole ka tuluallikas. Paar aastat tagasi toimunud maa maksustamise hinna määramisel on ilmselgelt lähtutud sellest, et maa ja sellel kodu omamine on luksus ja tuluallikas. Maamaks Tallinnas on keskmise palga suhtes palju kõrgem, kui näiteks Helsingis.

**Et tagada Merivälja põliselanikele võimalus elada oma rajatud kodus, tuleb maamaks Merivälja asumis tagasi viia sellisele tasemele, mis ei sunniks väikesema sissetulekuga põliselanikke oma kodusid maha jätma.**

## 6. soov - Meriväljal tuleb tagada igapäevaste teenuste kättesaadavus

Meriväljal on pidevalt vähenenud igapäevaste teenuste valik. Kunagi olid Meriväljal juuksur, polikliinik, postkontor, mitu korraliku kaubavalikuga poodi. Samas oli tollal elanikke hulga vähem. Nüüd on see kõik minevik. Selge on ka see, et turumajandus teeb omad reeglid, kuid turumajanduse ihalejatele tuleks siiski meelde tuletada, et ka sõjaeelse Merivälja ajal oli meil turumajandus. Suur osa Meriväljast jääb väga kaugele bussipeatustest. Pirita polikliinik on Meriväljalt (ja ka Mähelt) tulija jaoks bussipeatusest kaugel. Enamusele elanikele mõistlikus jalakäigu kauguses oleva Merivälja ja Miiduranna poe kaubavalik on muutunud äärmiselt viletsaks, parema kaubavalikuga poodidesse Viimsis ja Pirital on jala ja/või bussiga ebamugav minna. Seega on teenuste valik ja asukoht selgelt orienteeritud autoomanikule, eirates vanemate ja/või autota elanike vajadusi. Meriväljal peab kindlasti olema vähemalt üks mitmekesise kaubavalikuga toidupood, leppida ei saa sellega, et siin pole enam postkontorit.

**Vajadusel peavad riik või linn aitama tagada, et tavaline igapäevateenus oleks elanikele jalakäigukaugusel kättesaadav või avaliku transpordiga hästi ligipääsetav.**

## 7. soov - Enam üksteisega arvestamist

Meriväljal kahjuks arvestatakse väga vähe kaaselanikega. Päril tavaline on see, et:

- ☑ keset sooja ja päikeselist kevadpäeva teeb keegi tossavat lõket,
- ☑ suvisel ajal on terved puhkepäevad täis muruniitja, mootorsae vms müra,

- ☑ keegi laseb oma lemmikmuusikat nii, et see teise Merivälja otsa välja kostab,
- ☑ suvisel ajal ei saa enam aknad lahti magada, sest ümbruskonna lõukoerad ei anna unerahu.

Eelnev loetelu ei ole kahjuks ammendav, lisaks sellele on Meriväljale siginenud bussi- ja veoautojuhte, kes arvavad, et Merivälja tänavad on nende töövahendite parkimise, remondi ja pesemise kohaks, eriti hull ja liiklusohutlik on olukord Lääne ja Tuule tee ristmikul, kus tihtipeale mitu bussi seisab. Meriväljal, oma aias ja oma majas elamise suurim väärtus on privaat-sus ja võimalus suvisemal ajal suurema osa ajast väljas elada. Väljas saab mõnusalet elada ainult siis, kui naabrid meile seda ebameeldivaks ei muuda elloetletuga. Peaks ju olema täiesti loomulik, et me arvestame sellega, et ka naaber õues mõnusat ilma nautida soovib. Seda arvestades tuleks naabreid häirivad tegevused ette võtta siis, kui neid eeldatavalt vähe õues on. Tore oleks, kui aru saadaks, et vali muusika on Meriväljal sobimatu ning "jutukad" koerad tuleks uneajal ruumis hoida. Kokku tuleks leppida, et on mingid ajad, mil mootormasinatega ei tõristata. Eeltoodu viitab sellele, et **Meriväljal oleks mõistlik kokku leppida mingid ühiselu reeglid. Neid saavad kokku leppida ainult Merivälja elanikud ise, kuid mitte enne, kui suurema osa perede esindajad on Merivälja Aedlinna Seltsi liikmed.**

## 8. soov - Enam ühistegevust

Ennesõja-aegsel Meriväljal käis aktiivne ühistegevus. Selle ühistegevuse tulemuse-na rajati Merivälja ning arendati seda edasi. Merivälja Aedlinna Heakorra Selts koondas suurema osa tollastest Merivälja elanikest. Täna on Merivälja Aedlinna Seltsi kuulub väga väike osa Merivälja elanikest. Samas on kõrvalseisjatele olnud kuulda etteheiteid, et miks selts ei tee seda või teist. Seltsi juhatus on püüdnud seista Merivälja huvide eest, esitades ettepanekuid ja seisukohti Pirita linnaosa ja Merivälja arenguküsimustes, saates märgukirju linnavalitsusele, vaidlustades Meriväljale ebasobivaid otsuseid. Selge on see, et mida rohkem Merivälja elanikke on seltsi liikmed, seda tugevam on seltsi mandaat Merivälja huvide esindamisel ning seda suuremad on võimalused Merivälja arenguks vajaliku ühistegevuse arendamisel. **Merivälja Aedlinna Seltsi juhatus kutsub kõiki meriväljalasi astuma seltsi liikmeks ja koos edendama ühistegevust Merivälja arengu hüvanguks.**

Jüri Lass  
Merivälja Aedlinna Seltsi  
juhatuses liige

# Aastapäevatervitatus



Naabrid Viimsi vallast tervitavad Merivälja Aedlinna Seltsi tema 80-nda asutamisaastapäeva puhul ja soovivad kõigile seltsi liikmetele raugematut indu kodukandi heakäigu eest seismisel!

Viimsi Vallavalitsus  
Viimsi Vallavolikogu



Pirita ajalehe 12. numbrist 1994 loeme, et 21. mail 1924 anti Harju maakonna Viimsi mõisa võõrandatud maade arvelt heakorraseltsile 59 ha suurune maatükk, mida kohalik rahvas nimetas Meriväljaks. Täna on Merivälja üks Tallinna ligitõmbavamaid elamupiirkondi. Eesti üldisi tendentse arvestades on eriti meeldiv, et siin suureneb pidevalt ka laste arv.

Õnnitlen kõiki Merivälja asumi elanikke juubeli puhul. Kui midagi lisaks ka soovida, siis samasugust vastutustunnet oma majauksest väljapoole jäävate probleemide lahendamisel kui seda oli kunagisel Merivälja Aedlinna Heakorra Seltsil.

Jaan Karu  
Pirita Halduskogu esimees 1992-96

# Minu sõpru Meriväljalt

On mälestusi, mida kannad endas elavalt läbi elu. Mul on meeles selge tähistaevast Aia teel ühel uusaastaõöl kui olin 7-ne ja minu ristiisa Heiti Saar andis mulle kätte kaheraudse ja ütles: "Poiss, proovi!" Ta ei öelnud, et püssipära peab olema surutud vastu õlga. Kui ma siis vajutasin kaks päästikut korraga, käis kõva káarakas...

Aga ma olin ühe kogemuse võrra rikkam. Ka usaldas ta mu kätte mõni suvi hiljem oma Moskvi rooli.

Nii see elukogemuste rida algas. Jätkus see tema saunas Ranniku tee majas koos ümbruskonna tarkadega keelemees Valgmaga, õppejõud Saarega, direktor Rákiga, hiljem tõstja Taltsiga...

Ma käisin oma isaga alati Meriväljal ja nägin kuidas eestlased läbi raskuste, aga visalt endale kodusid rajasid.

Hiljem majaomanikuna Muugal öises õlisabas seistes, oli seal sadakond majaomanikku. Kõik eestlased, pisut väsinud, lihtsalt riides, aga leppivad ja rahulikud. Hommikul avati luugid ja muust rahvusest müüjad jagasid õlinatukest majade kütmiseks. Oli veebruar ja keegi meist ei teadnud, millal õlilimiit jälle lõppeda võib.

Iga materjali pärast tuli seista, korraldada, suhelda, maksta. Pealegi ehitati palgarahaga...

Pidi ikka olema kannatust elada aastaid majas, mida alles ehitati. Aga teist võimalust riik meile ei pakkunud.

Heiti Saar oli üks värvikamaid isiksusi Meriväljal. Tema oli Tallinna Telefoni võrgu raudvara ja ei näinud temagi silmad Eesti iseseisvust, sest jäi Tartu arstidest operatsioonilauale. Õnneks elab tema vaim ja energia edasi tema tütres ja kindlasti ka lastelastes.

Roosimemm Tiina Roosmaa lahkus meie hulgast mullu juulis. Kustus vaikselt üksinda kodus. Üks visa ja kange naine, kes seljatas üksinda kohtuvaidluses Tallinna Linnavalitsuse. Mulle oli tema võitlus õigluse eest eeskujuks. Kui raske on ligi sada aastat vanal daamil võidelda oma noorte õigust täis naabritega, rääkimata Linnavalitsusest, kus istub tuba täis kõrgelt haritud spetsialiste. Nad kõik alahindasid ühe tubli eesti naise pikka meelt.

Mul on kahju, et keegi pärijaist ei teatanud matustest. Kui aga pärimistompu

hakati lahti arutama, siis leiti mind üles ja päriti notari järele, kas ei oleks võimalik asja kiirendada. See oli sügavalt solvav. Aga need inimesed ei olnud Meriväljalt, ka mitte Tallinnast.

Tiina Roosmaa võitlus oli kui sümbol, mis andis eeskujuga ja jõudu paljudele, kes sama võitlust pidasid. Minu juures vastu võtul käis siis palju inimesi samade probleemidega. Nad elavnesid, nende lootus tärkas... Üks mees tunnistas, et andis alla. Näitas allkirja lepingul, mis oli talt ähvardusega välja pressitud. Paljud tulid südant puistama rääkides sellest kuidas omandireformi ebaõiglus nende vanavanematelt tervise võttis.

Miks ma täna sellest kirjutan? Vist ikka sellepärast, et kuigi me oleme enesekesked ja toimetame oma maalapil, läheb meile sügavalt hinge iga ülekohtus ja sigadus. Ja me austame neid inimesi, kes kartmatult ebavõrdsesse võitlusesse lähevad.

Me ei unusta neid. Need inimese elavad edasi legendidena.

*Mati Eliste*

## "Merivälja Päeva" kava

Toimub 22 mail 2004

11.00 avamine, sõnavõttud, kontsert  
 12.00 karaoke  
 13.00 teatejooks asumi teedel  
 14.00 asfaldijoonistuste võistlus  
 15.00 teooriaeksam jalgratta juhilubade saamiseks; köieved; spordivõistlused  
 16.00 Merivälja Kooli laste valmistatud sõidukite ralli Kesk tee mäel  
 Kella 11.00 alates võib koolimajas vaadata käsitöö- ja fotonäitust.  
 Kella 12.00 alates saab mängida Legodega, toimuvad võistlused.  
 Lapsed saavad proovida sumomaadlust.

Külas on McDonald'si töötajad, kes teevad soovijatele näomaalinguid ja korraldavad võistlusi.  
 Kella 13.00 alates saab kooli hoovis sõita elektrisõidukitega (20.-) ja ponidega (25.-).  
 Kella 12.00 - 15.00 saab süstida kasse ja koeri ning töötab lemmikloomaapteek.  
 Pirita Tuletõrjekomando tuleb oma tehnikat demonstreerima.  
 Kogu päeva jooksul töötab puhvet ja saab osta jäätist.  
 Oma õnne saab proovida loteriil (10.-)  
 Lilletaimi pakub AS Aikikor

Üritus lõpeb 17.00

**Kuulutame välja Merivälja laulu võistluse!**  
**Kõik soovijad võivad oma laule esitada 22.mail kell 12.00.**



# Oma huve tuleb kaitsta!

Hiljuti käisime Riigikogu maaelukomisjoniga külas Soome Eduskunna põllu- ja metsamajanduskomisjonil. Peamiselt oli juttu Euroopa Liidust ja selle mõjudest Soome maaelule. Minu kõrval istunud mees ütles mulle lõunalauas: "EL -iga liitumise päev on meie leinapäev!" Enamik Soome põllumehi oli Euroopa Liiduga liitumise vastu. Miks, seda ma ei pruukinud küsida, seda oli meile juba räägitud. Soome riik toetas – tänu maameeste tugevale survele! – Soome põllumehi väga kõvasti. Euroopa Liidus on ka oma riigi poolt antavad toetused täpselt reglementeeritud ja paljud põllumehed kaotasid sissetulekutes.

Ometi kandideerib seesama mees Europarlamenti. Miks?

"Aga kes seal siis Soome põllumeeste huve kaitseks!?" See oli vastus ka nendele eesti inimestele, kes ei taha mõista, miks meil kandideerivad Europarlamenti ka

euroskeptikud. Kes siis muidu valvaks, et Eesti huvid uues liidus kannatada ei saaks?!

Merivälja rahvale ei pea seda, et oma huve peab ise kaitsma, pikalt seletama. Teile on see kõik läbi aastate tuttav, ja te olete sellega ka hästi hakkama saanud. Samuti on see tuttav minule, sest olen teie antud hääletega üle kümne aasta nii Pirita halduskogus kui ka Tallinna volikogus, nüüd veel lisaks Riigikoguski, ka Merivälja rahva huvide eest seisnud.

Mäletate, kui Merivälja kool taheti ära kaotada? Tänu teie nõudmisele sai kool juurdeehituse ja areneb Kaja Laanmäe väsimatul tegutsemisel edasi. Nüüd on vaja seista selle eest, et Merivälja kool saaks veel ka teise juurdeehituse, kuhu mahuks võimla, ujula, ja nagu kunagi plaanitud – ka raamatukogu ja sidejaoskond.

Mäletate võitlust reservmaade pärast, kus tuli sõnalahinguid lüüa riigi- ja linna-

ametnikega? Võitsime! Ja kas mäletate veel, kui Enno Pere juhitud Tallinna Vesi tahtis kõik kanalisatsiooniga liitumise kulud lükata liituja kaela? Tänu Merivälja rahva tugevale toetusele esitasime koos Vilja Savisaarega volikogule eelnõu, mille järgi esimesel aastal liitujatele hüvitatakse 100% liitumistasu, ja volikogu võttis selle otsuse vastu. Robert Vill, Arvo Uukkivi, Toivo Paavle olid nende võitluste eestvedajad, korraldati mitmeid rahvakoosolekuid, ja rahva häält võeti kuulda. Sama lugu oli ka Merivälja pargiga. Poleks olnud Merivälja rahva tugevat nõudmist, vaevalt, et see park oleks korda saanud!

Miski ei tule kergelt kätte, miski ei tule ka kiirelt kätte. Aga kui visalt ja väsimatult oma huvide ja õiguste eest võidelda, siis on kunagi ikkagi ka tulemus käes! Seda võiks kogu Tallinn Merivälja rahvalt õppida.

Toivo Tootsen

Piritalt valitud Tallinna volikogu ja Riigikogu liige



## Põrandaalune käsitööklubi

See pealkiri on otseses tähenduses. Meie väike Merivälja käsitööklubi asub pansionaadi köögi põranda all. Peame siinjuures tänama pansionaadi rahvast.

Põhiline käsitöö, mida teeme on kangastelgedel kudumine.

Merivälja päevade ajal soovime ka Merivälja elanikele oma töid tutvustada. Väike näitus toimub koolimajas "Merivälja Päeva" ajal.

Helve Uukkivi

Pühendatud Dolly Lehmannile,  
alati abivalmis ja suure hingeaga inimesele

### Mu Merivälja paradisiis

Taas tagasi ma mõtlen kauges ajas,  
Mul' meenub Meriväljal väike maja  
Ja selge-sinav kõrge taevavõlv,  
Siin möödus muretult mu lapsepõlv

Mu meeles ikka isa-ema hoolitsus ja tööd  
Ja põhjamaised suvevalged ööd  
Ka sügis kuldne, kurekolmnurk, rajud  
Ja talvepakased ja lumesajud

Mind lummas kauni koduaia ilu  
Siin kalad vilkad tiigivete vilus  
Said sõbraks kuu ja päike, lilled, põõsad, puud  
Ja õnnelikult luikas minu lapsesuu

On kiirelt kulgenud ju aja rutt  
Mul' meenuvad kui muistne muinasjutt  
Mu lapsepõlve mälestused hellad  
Mis hinges magu helisevad kellad

Ka kaugel olles iial unustada saa  
Ma Meriväljat, lapsepõlve mängumaad,  
Kus lõhnav lillevaip ja linnulaulu viis  
Kus olnud minu maine paradisiis ...



Ülo Mäe, Meriväljal  
Pirita Südameliidu juhatuses esimees

# Heitvete kanalisatsioon

## Lubadused

Aastaid on tulnud uskuda Tallinna juhtide ja Tallinna Vee juttu, et kohe-kohe veetakse kanalisatsiooni trassid kogu Tallinnale. Tunnistatakse, et Tallinna kõige probleemsemateks piirkondadeks on just Nõmme, Merivälja, Kose, Veskimetsa, Kristiine ja Mähe. Probleemi kiireks ja kvaliteetseks lahendamiseks pidasid Tallinna juhid otstarbekaks vee ettevõtte erastada. Oli aasta 2001! Mida küll siis kõike lubati?

Mai 2001.a. Tallinna Vesi lubab pealinna kanalisatsioonivõrgu välja ehitada ja see peaks maksma minema üle 0,5 miljardi krooni.

Oktoober 2001.a. AS Tallinna Vesi avalike suhete juht annab teada, et vastavalt linnaga sõlmitud lepingule peab aastaks 2006 kogu Tallinn olema kanaliseeritud. Selle eesmärgi saavutamiseks investeerib Tallinna Vesi järgneva viie aasta jooksul linna veemajanduse arengusse pea miljard krooni (?).

November 2001.a. AS Tallinna Vesi tegevdirektor teavitab, et Tallinna ja riigi eesmärk on viia Tallinna joogivee kvaliteet vastavusse Euroopa Liidu joogivee direktiividega aastaks 2006. Samuti on ettevõtte tegevuse prioriteediks vähendada puuduvatest kanalisatsiooni süsteemidest tulenevat keskkonnareostuse ohtu. Seetõttu ehitab ettevõtte aastaks 2006 välja pea 190 km. kanalisatsiooni- ja üle 45 km. sadevee võrkusid.

Kanaliseerimata elamurajoonide elanike õigustatud vajadused olid saanud kiire täitmise lootuse. Seda kinnitas ka Tallinna Vee erastamiskokkuleppes toodud võrkude laienduskava, kus näiteks Meriväljal ehitatakse välja 13,7 km. kanalisatsiooni ja 13,9 km. sadeveevõrkusid. Kusjuures tööd lõpetatakse 2003. a.

## Tegelikkus

2001. a. alustati tõepoolest kanaliseerimistööid. Näiteks Meriväljal on välja ehitatud Ranna tee ja Viimsi tee vahelise ala kanalisatsiooni- ja sadeveevõrgud. 2002. a. plaaniti välja ehitada Viimsi tee ja raudtee vahelise elamurajooni kanalisatsioon. Äkitselt aga suuremahulised tööd raugesid. Tänapäevani nokitsetakse üksikute tänavate lõikes. Aasta on 2004.

2001. a. tulid ilmsiks ka terve rida probleeme rajatavate võrkudega liitumisel. Juunis 2001. a. kinnitas Tallinna Linna Volikogu ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniga liitumise eeskirja. Eeskiri oli alg-

selt monopoolse ettevõttesekne ja üldse mitte kliendisõbralik. Tänu tollase IV koosseisu Pirit LO Halduskogul initsiatiivile moodustati töögrupp kõigi asjaosalistega, vee- ja kanalisatsiooni probleemistiku lahendamiseks ja tegevuste kontrolli all hoidmiseks. Töögrupi tegevuse tulemusel muudeti liitumise eeskirja tunduvalt lihtsamaks ja kliendisõbralikumaks. Kiita tuleb Tallinna Linnavolikogu otsust, millega muudeti esimese liitumisaasta linnapoolne hüvitis 100%-liseks neile liitujatele, kes olid rajanud hooned ühis-kanalisatsioonita alale enne 10.06.1995a. välja antud ehitusloa alusel. Kahjuks ei ole V koosseisu Halduskogu suutnud või tahtnud töögrupi tööd jätkata. Halduskogu esimees on unustanud, et töögrupp moodustati kanalisatsioonialase rahvakoosoleku heakskiidul. Linnaosa vanem ei ole suutnud seista esialgselt lepinguliselt määratud ehitusmahtude täitmise eest. Linnaelanike õigustatud vajadusi ja ootusi on petetud. Pettuse suurus on fikseeritud 31.03.2004. a. BNS informatsioonis alljärgnevalt:

„Tallinn ja AS Tallinna Vesi leppisid läbirääkimistel veelepingute üle kokku pikendada ettevõttele seatud pealinna kanaliseerimise kohustuse tähtaega viie aasta võrra, aastani 2011. Selline pikenedamine tuleneb abilinnapea Jüri Ratase sõnul vastavast Euroopa Liidu direktiivist ja kehtivast veeseadusest.“ (Huvitav kas

joogivee kvaliteet viiakse 2006. a. kooskõlla EL direktiividega? Paistab, et Euroopa Liidu kaela võib kõike ajada.)

Sellele teatele ei ole ilmunud ühtegi mõistlikku seletust Pirit Linnaosa juhtidelt. Saada informatsiooni, mis seisus on kanaliseerimistööd võrreldes algselt lubatuga, konkreetset vastust linnaosa ametnikelt ei saa. Ometigi on vesi, kanalisatsioon ja sadeveed elanikele probleemiks number üks.

## Viimsi vald ja vesi

Vaatame hetkeks üle raudtee Viimsi valda. Aprilli Viimsi Teataja annab teada, et läheb vaja üks miljard krooni, et valmis ehitada kogu valla vee- ja kanalisatsiooni torustik. Ehitus kestaks 2005-2007. a. Seega ehitusmahud on võrreldavad Tallinna omadega. Ehitajaks on Viimsi Valla oma ettevõtte Viimsi Vesi. Tallinna paljukiidetud vee-ettevõtte erastamine on viinud tööde venimisele. Viimsi vald aga teeb kõik, et lahendada kiirelt elanikele nii vajalik probleem.

Seni kuni Tallinna linnas ja tema osades lastakse oluliste probleemide minna poliitiliste mängude teed ei saa olla kindel, et ka 2011. a. on see lõplik tärmin.

Ülevaate koostamisel kasutasin aastatel 2001-2004 ajakirjanduses ilmunud informatsiooni ja teema käsitlust Pirit LO IV koosseisu otsustes.

Arvo Uukkivi



Merivälja Aedlinna Seltsi juhatus protestis mitu korda selle elamu ehitamise vastu. Kas tõesti oli see maja ikka vaja valmis ehitada, et sellega ka linnavalitsusele "puust ja punaseks" ette näidata, et selline elamu kohe üldse ei sobi Meriväljat sisse juhutama

# Uuenev Merivälja

Kui Eesti iseseisvumise järel hakati jagama välja esimesi elamukrunte Meriväljale, kasvas sellest enne nõukogude okupatsiooni saabumist välja vaikne, idülliline asum mere, Hõbekuuse (*endine Põhja tee*) ja Ida teede vahelisele alale. Ranna tee äär oli parkide kett, keset Meriväljat asuvas pargis olid tenniseväljakud ja tantsuplats, aiad olid täis rohelust. Kuigi osa elamuid olid kasutusel vaid suveperioodil, oli Merivälja elanikkond aktiivne ja ühtne. Tegutses mitu seltsi, millede toimekus tagas Tallinna esimese bussiliini loomise, asumi elektriga varustamise ning heakorrastamise, muuli kui paadisadama toimimise. Meriväljal oli postkontor, kauplus, suvekohvik.

Nõukogude periood tõi endaga kaasa Merivälja esimese laienemise kuuekümnendatel aastatel. Veel peale sõda peeti Meriväljal lehma ja sigu, paljudes majapidamistes olid kanad. Nüüd jagati kruntideks ja ehitati täis endised karjamaad Ida ja Ranniku teede vahel. Tööd alustas raamatukogu, ajaleheputka ja õllekiosk. Viimsi teele ehitati maja, kuhu said koha juuksur, kingsepp ja metallitöökoda. Nn. Uuele Meriväljale ehitati uus toiduainete kauplus. 1948.a. alustas aadressil Aia tee 15 võõrandatud elamus tööd Merivälja Algkool, 1960.a. valmis uus koolihoone Heki teel. Vanas kooli kasutuses olnud majas alustas tööd lasteaed. 1962.a. ehitati Haaviku teele uus hoone lasteaija jaoks.

Mäletan viimast Merivälja jaanituld 1959.a. Mere puiesteel (*praegune Väina tee*) Tamme pargis, kus oli koos pea kogu tollaegne Merivälja rahvas. Valgel hobusel ratsanik tõi jaanitule, või oli see ikkagi võidutuli? Esinesid isetegevuslased ja kuigi müüdi ka viina ja õlut, oli kõik rahulik, tantsiti ja lauldi, vanad inimesed külitatsid murul ja rääkisid omi jutte pea hommikuni. Alles kell 24.00 süüdati pika var-da otsa paigutatud tõrvatünn ja suur lõke.

Sellisele koosseule tegi lõpu Lauulväljaku valmimine 1960.a. võimude käsul kolis jaanipidu sinna ning mingil moel oli see Merivälja inimeste võõrandumise algus. Hiljem ei oleks kasvav elanikkond Tamme parki enam ka mahtunud.

1969.a. ehitati ümber vahepeal lagunenud Merivälja muul ja plaaniti laevaliikluse alustamist linnaga, kuid planeerimisel tehtud vigade tõttu randus muuli ääres vaid üks laev ja sellega asi lõppes.

Moskva Olümpiamängude Tallinna Purjeregati ettevalmistamine ja Ranna tee rekonstrueerimine kaotas kogu mereäärse

parkide keti, mis tõsi selleks ajaks oli juba heakorrastamata, nagu keskparkki.

Uus periood saabus Merivälja ellu Eesti taasiseseisvumisega ja Pirita Linnaosa moodustamisega. Üritati seltsielu taaselustamist, kuid kaasa tuli suhteliselt väike osa elanikest. Kuna kogu infrastruktuur seisnes koolis, tillukeses postkontoris ja kahes toiduainete kaupluses, oli peamiseks eesmärgiks elanikele paremate võimaluste loomine. Kohtu teel üritati saada tagasi Meriväljal tegutsenud seltsi vara, erastati Haaviku tee toidupood.

Kui Merivälja algaastatel juhtisid kohalikke ettevõtmisi eelkõige juristid ja vajalikkude eriala tundvad inimesed, siis taasiseseisvumise järel jäi see koorem entusiastide kanda. See väljendus ka tulemustes. Kohus vara ei andnud ning aastaid kestnud Merivälja kaupluse saaga tõi endaga kaasa palju paksu verd ja pettumusi.

Merivälja kooli juhtkonna pikaajalise, sihikindla ja visa töö tulemusena ehitati ümber ja laiendati 1999.a. Merivälja kooli hoonet. Oli ka viimane aeg, sest Merivälja ja ümbruskonna lapsed ei mahtunud enam vanasse kooli ära. Pealegi on Merivälja kool asumi ainus kultuuriasutus ja koht, kus vähemalt väike osa elanikest saab vajadusel ühte saali kokku tulla.

Taasiseseisvumise järel taastatud Merivälja Majaomanike Seltsi tegevuse suurim saavutus oli osalemine Tallinna Seltside Koostöötoimkonnas, kelle initsiatiivil toimus Tallinna juriidiliste linnaosade loomine ja nende õiguslike aluste välja-töötamine. Koguni viis selle seltsi liiget valiti Pirita Linnaosa esimesse halduskogusse. Need inimesed andsid oma panuse lootuses, et linnosa suudab lahendada ka Merivälja probleemid paremini kui suur Tallinna linn.

Tegelikkuses kuulus Tallinna volikokku vaid kaks Pirita halduskogu liiget, kelledest kumbki polnud Meriväljalt. Otustamise protsess on aga selline, et Pirita halduskogu omab nõuandvat hääleõigust linnaosa valitsusele ning tema otsuse (*mis on sisuliselt ettepanek*) võib Tallinna volikogu iga hetk ära muuta. Paljudele projektidele on vajalik linnaosa halduskogu kooskõlastus, projekti elluviimisel ei ole negatiivne kooskõlastus (*vastuseisimine*) aga mingiks takistuseks.

Tulemuseks oli see, et halduskogu tegi nii istungitel kui komisjonides tõsist ja aeganõudvat tööd, kuid elu läks oma rada ega omanud otsest seost halduskogu põnistustega. Hakkama saadi ka kasulike as-



Tänu õigele mastaabile ja sobivale arhitektuursele kujundusele sobitub kaasaegne Ida tee 8 elamu kenasti tänavapilti

jadega, kuid see sõltus linnosa vanema ja Tallinna Volikogu vastutulelikkusest. Ehk kohapeal puudus ka kõige madalama taseme otsustusõigus. Ainus erand oli linnaosa vanema kandidatuuri kinnitamine.

Tänane Merivälja elab taas üle senisest ulatuslikumat paisumisprotsessi. Kui Merivälja vanemas osas on juurde- ja ümberehitatud vaid väike osa elamutest, siis Merivälja - Mähe ja Pirita vahelisele alale on kerkinud tõelisi maja-kolosse ning palju kaasaegseid ühepereelamu.

2002.a. aastaks valmisid lõpuks ka Merivälja vanema osa esimesed kanalitatsiooni lõigud, mille tulemusena peaks vähenema merreimbuva reovee hulk. Kahjuks pole hetkel sellele tööle jätku näha. Samuti on pidevalt edasi lükkunud telefoni- ja elektri õhuliinide asendamine maaaluste kaablitega.

Elanikkond kasvab jõudsalt, kuid elab ka oma kaunis koduaias tüüpilist linna-inimese elu, asumikaaslastest teatakse üha vähem ja vähem. Ja kuigi ka praegu toimib Meriväljal heakorraküsimustega tegelev selts, on raske ette kujutada, et kõik Merivälja inimesed võiksid olla tuttavad ja vestelda omavahel lihtsalt elust, mis on ühe tõsise seltsitöö aluseks. Selleks puudub koht ja võimalus, sest pidevalt paisuvas asumis puuduvad kirik (*või kaubanduskeskus*), kõrts (*või kohvipood*) ja postkontor, mis on tavapärasel inimeste kohtumispaiad. Uus aeg on toonud juurde ainult mitu lõbumaja, millede põhikasutajad ei ole ilmselt meriväljalased.

Merivälja asum on linnastunud, kuid endiselt ilma infrastruktuurita. Asumi sees on suured erinevused kolme erineva laienemisperioodi piirkondade lõikes ning murede lahendamine inimese tasemel on endisest keerukam. Lootkem, et linnaisadel jätkub tahet, mõistust ja raha ka meie looduskaua asumis tasakaalustatud arendamisel ja selle elanike probleemide lahendamisel.

Jüri Kristal  
Kolmanda põlvkonna meriväljalane



Seoses tööstus- ja kaubanduslinnade arenemisega Euroopas 19.saj. lõpus hakkasid inimesed üha rohkem igatsemal loodusesse, rahulikematesse paikadesse elama. Üüriti suvekortereid ja mindi nädalavahetustel rohelusse puhkama. Sama toimus ka Tallinnas. Aedlinna asutajad alustasid selle rajamist Saku ja Männiku piirkonnas 1912.aastal. Moodustati Saku selts, kes hiljem ümber nimetati Saku Suvituskohta Heakorra Eest Hoolitsemise Seltsiks. 1914.a. suvel alanud Esimese maailmasõja tõttu keelas aga Peeter Suure Merekindluse Ehitusvalitsuse ülem Sakus igasugused ehitustööd, kuna rajatav aedlinn jäi kindlustusvööndi lähedusse. Aedlinna rajamise tööd halvati ligi kümneks aastaks. Pärast Vabadussõja lõppu kuulusid Vene sõjaväe poolt Saku aedlinna maa-alale püstitatud sõjaväeobjektid, peamiselt laskemoonalaod, Eesti Vabariigi Sõjaministeeriumile. Nende tõttu ei olnud enam võimalik sinna aedlinna rajamist jätkata. Pikkade läbirääkimiste tulemusena saadi sellele maale vastutasuks Viimsi mõisast eraldatud 54 tiinu suurune maatükk, mida tunti Merivälja nime all. Koha nimi jäi muutmata ja aedlinna asutamiskuupäevaks loetakse 21.maid 1924. aastal.

Alustati hoonestuskava koostamisega ja 19.okt. 1924 võeti vastu arhitekt Ernst Kühnert'i (koos arh. Robert Natusega) poolt pakutud plaan. 1925.a.kevadeks oli Merivälja maa-ala jaotatud maamõõtja Arnold Lilienthal'i poolt 303 krundiks. Need loositi välja Saku SHEHS liikmete vahel. Samal kevadel alustati kahe esimese maja ehitamist.

1925.a. peale teedevõrgu plaani kinnitamist Harju Maavalitsuse poolt telliti teedeinsener N.Roschinskyt Merivälja kuivendusprojekt, mis samal aastal ka valmis ja hakati kiires korras ka ellu viima.

1927.a. kevadel sai valmis Merivälja sadamakai ja 15.mai algas suvine laevaliiklus Tallinna Kalaranna ja Merivälja vahel. 1928.a. avati Meriväljal avalik telefonikõnepunkt Mait Sõerde kaupluses Võra (tollal Sadama) tee 3.

1928-1930.a. ehitati Ranna ja Võra tee nurgale esimene autobussi ooteruum. Selle juures oli hulk aastaid Merivälja lõpppeatust.

1929.a. sai Meriväljal pargis valmis tenniseväljak. Hiljem rajati ka käsipalliväljak. 30-ndate aastate keskel asutati Merivälja Aedlinna Spordiselts, mis tegutses kuni aastateni 1940/41.

1932, 14.märtsil registreeriti Kohtu- ja siseministri otsusel Merivälja Aedlinna Heakorra Seltsi (üh. MAHS) põhikirja ja 1932, 20.aprillil peeti MAHS-I asutamiskoosolek. Valiti juhatuse liikmed: Peeter

# Merivälja ajalugu

Kirk, Mait Sõerde, Konstantin Trakmann, Konrad Tonska, Johannes Ligema ja Villem Kesker.

1933.a. kevadel korrastati laste mänguväljakuks väike haljasala, Tuule ja Keske tee (Vainula) nurgal, mida nimetati Vainula platsiks.

1933.a. maikuu avati Meriväljal M.Sõerde majas Võra tee 3 kirjatalu. Sääraselt nimetati tollal lihtsaimat tüüpi postipunkti maal, kus toimus lihtkirjaposti vastuvõtmine, väljastamine adressaatidele ja postmarkide müük.

1934.a. suveks korrastati Merivälja turuväljakuks väike maa-ala Viimsi tee, Merivälja (tollal Pirita) tee otsa kohal.

1937.a. alustas Viimsi vallavalitsus Meriväljast loodepoole jääva maa-ala planeerimist ja seal kruntide väljaandmist. Kuni 1940/41.a. anti 26 krunti ja rajati kaks teed: Eha ja Koidu (1959. aastast: Viirpuu ja Vaate teed). Sealsed krundidomanikud ei ühinenud MAH Seltsiga. Ka idapoolsele jääval maa-alal anti välja 16 krunti ja rajati mõned teed: Tamme, Lepa, Kase ja Pärna (1954.a.aastast: Ranniku, Haaviku, Kõivu ja Lõhmuse).

1938.a. lõpuks oli enamikus Merivälja eramutes ja suvilates sisseseatud elektrivalgustus. Juba aasta varem oli elektrivalgustus Merivälja teedel.

1944, 9.sept.peeti MAHS-I juhatuse viimane koosolek. Tallinna vallutamiseiga sama kuu lõpul algas teine nõukogude

okupatsioon ja teistkordselt peatati MAHS-I tegevus.

1944, 17.nov. anti välja ENSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus eramajade taastamise ja individuaalelamute ehitamise soodustamise kohta. (avaldatud Eesti NSV Teatajas nr.5, 10.02.1945) Seda tingis sõjajärgsetel aastatel tekkinud korterite nappus. Sellest ajast alates hakati ka Meriväljal püstitama rohkem maju ja elanikkond suurenes jõudsalt.

1945, 2.märtsil anti välja ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus Pirita, Merivälja, Iru-Lepiku ja Kose asustatud punktide ja nende lähema ümbruse liitmise kohta Tallinna linnaga. (avaldatud Eesti NSV Teatajas nr. 15, 28.04.1945).

1948, 1.sept.avati esimene kool Meriväljal, Aia tee 15, Eestist põgenenud laevakapten Teodor Vompas eramus. 1948, detsembris asutati Tallinna Vabatahtliku Tuletõrje Ühingu Merivälja Salk, mille puudus küll oma "pritsimaja", rääkimata tuletõrjeautodest. See ei takistanud salgaliikmetel alustamast erialast väljaõpet ja seltskondlikku tegevust.

1949, 14.veebr. avati Meriväljal lugejatele Tallinna Keskraamatukogu 10. Haruraamatukogu, Tuule tee 18 eramus.

1950, 27.okt. asutati Merivälja vabatahtliku tuletõrjesalga nõukogu liikmete algatusel segakoor. Koori juhatamist oli nõus enda hooleks võtma Meriväljal elav Linda Bachmann-Kallikorm. Sellest



Lääne tee 19 elamu on üks parimaid näiteid sellest, kuidas elamu laiendamisel kokku sobitada 60-date tüüpelamu ja kaasaegne arhitektuurikeel



koorist kasvas välja tuntud segakoor "Sõprus".

1953.a. liideti Meriväljaga idapoolisel küljel olev suur maa-ala ja rajati seal teedevõrk – praegused Haaviku, Jugapuu, Kõivu, Lodjapuu, Lõhmuse, Mõõna, Ranniku, Rändrahn, Tõusu ja Viherpuu teed.

1956 - 1959.a. Merivälja suurenenud elanikkonna veega varustamise parandamiseks ehitati 150m sügavune puurkaev ja pumbamaja Ranna ja Merivälja teede nurgale ning rajati veetorustik.

1959.a. avati Viimsi tee 16 teenustöökojad, kus töötasid juuksur ja kingsepp.

1960.a. avati toiduainetekauplus "Merivälja" vastvalminud hoones Haaviku tee 16.

1960.a. 1.sept. asus Merivälja kool (Tallinna 35. Algkool) oma uude hoonesse Heki tee 16.

1964 - 1965.a. seati Meriväljal üles oma automaat-telefonijaam Võra tee 4 M.Sõerde majas, tema endise kaupluseruumides, kus sõjajärgsetel aastatel asus Tallinna sidejaoskond nr. 21. Paljud Merivälja elanikud said endale telefoni.

1966.a. avati Ida tee 8 sidejaoskond nr.21, selleks ümberehitatud hoones.

1967.a. valmis lasteaia hoone Haaviku ja Kõivu tee vahelisel krundil.

1969.a. lõpetati Merivälja sadamakaitse taastamine ja ümberehitus, seejuures ehitati Ranna tee äärde Tuule tee otsa kohale avar ootepaviljon. Samast ajast avati regulaarne suvine laevaühendus Tallinna sadama ja Merivälja vahel, mis mõne aasta pärast aga suleti.

1972.a. sai valmis pansion "Merivälja" hoonetegrupp Ranniku teel.

1974.a. alustati Ranna teel, autobussi lõpp-peatuse vastas, Harju Tarbijate Kooperatiivi 8-müügikohaga kauplusehoone ehitamist.

1975.a. võeti käsile Pirita ja Viimsi vahelise tee ümberehitus. Selle käigus laiendati ning õgvendati Ranna teed Meriväljal. Endise Kaasiku küla hoonete kohal rajati idapoolsele uus teelõik.

1978.a. Merivälja põhjapiiri ja raudtee vaheline ala jaotati kruntideks ja anti koondisele "EKE" (Eesti Kolhoosiehitus) eksperimentaalsete maa-elamute püstitamiseks.

1981.a. asutati tolleaegse komsomoli keskkomiteelaste poolt elamuehitus-kooperatiiv "Kristall" Kõivu tee 17/19.

1987, 26.märtsil asutati Merivälja Raamatuklubi, mille esimeheks valiti Tõnu Talve.

1989, 27. Ja 28.mail korraldati Raamatuklubi aktiivsemate liikmete algatusel "Merivälja Päevad" Kesk-tee pargis.

1990/91.a. valmis "Eesti Projektis" Merivälja ja Mähe vahelise maa-ala planeerimisprojekt (arhitekt Tiina Nigul jt.), mille järgi kavatakse Merivälja, Ranniku ja Mähe teega piirnevale alale ehitada 4-12 korteriga ridaelamu umbes 450 perele.

1992, 28.veebruariil registreeriti Merivälja Majaomanike Selts, mis kahjuks oma tegevuse mõne aasta pärast lõpetas.

1992, 10.dets. võttis Tallinna linnavolikogu vastu otsuse Pirita linnaosa

(millesse arvati ka Merivälja) moodustamise kohta.

1997, 31.mail ja 1.juunil toimusid järjekordsed Merivälja Päevad, mille korraldajaks oli kool.

1998, 23.ja 24.mail toimunud Merivälja Päevad püüdis ära rikkuda külm ja vihm, kuid lapsi, kes kooli õues võistlesid ja pargis kontserti andsid ning Merivälja elanikke, kes neid kuulamas – vaatamas olid, see õnneks ei seganud.

1998; suvel alustati Merivälja Algkooli juurdeehitusega. See valmis 18.oktoobril 1999.a. Koolimaja sai juurde klassiruumi ja õpetajate toa. Võimlaehitus on ikka veel mägede taga.

1999, 23.mail möödus 75 aastat Merivälja rajamisest ja seda tähistati Viimsi Vallamajas.

2000, 09.veebr. asutati kodanikualgatuse põhinev mittetulundusühing Merivälja Aedlinna Selts, mis jätkab 1932.a. loodud Merivälja Aedlinna Heakorra Seltsi ning selle õigusjärglase, 1992.a. loodud Merivälja Majaomanike Seltsi traditsioone.

2001.a. suvel alustati Merivälja muuli remonttööd, mis aga omanike sageda vahetuse tõttu on ikka veel pooleli.

2002.a. katkestati Merivälja kanaliseerimine. Veevärgi said korda Viimsi tee- ja sellest merepoole jäävad majad.

2003.a. augustis valmis Merivälja pargi rekonstrueerimine.

*Henno Ustavi materjalide põhjal koostanud Kaja Laanmäe*



Ühiselamutüüpi korterelamu (8 korterit!?) on Meriväljale olemuslikult võõras, tuues siia täiesti teistsuguse elamise viisi.

## Merivälja

### Toimetaja:

Robert Vill  
Tel: 5041828  
E-post: robertvill@hot.ee

### Toimetuse aadress:

Ida tee 40  
12111 Tallinn  
Tel: 6232658  
E-post: direktor@merialg.tln.edu.ee

### Küljendus ja trükk:

Ortwil OÜ  
Rapla 8/10  
11312 Tallinn  
E-post: ortwil@ortwil.ee